

דיני תענית עשרה בטבת [שחל ביום שישי] תשפ"ה

התחלת התענית וקבלתה

- א. הצום מתחיל בעלות השחר. שינת קבע בלילה נחשבת כקבלת תענית, ולכן מי שקם מהשינה באמצע הלילה, אסור לו לאכול. אם התנה לפני השינה שיוכל לאכול לאחר שיקום, מותר לו לאכול ללא הגבלה עד עלות השחר.
- ב. אם התעורר לפני עלות השחר לאחר שינת עראי, רשאי לאכול משום שאינה נחשבת כקבלת תענית.
- ג. כל תענית מסתיימת בצאת הכוכבים. בשנה זו, מאחר ואסור לאכול ולשתות ללא קידוש, זמן סיום התענית הוא בקידוש בליל שבת.

מי חייב בצום

- א. כולם חייבים בתענית י' בטבת. ילדים עד גיל מצוות פטורים מהצום, ואינם חייבים גם בתענית שעות.
- ב. חולה, אף שאין בו סכנה פטור מהצום, ואוכל ושותה כרגיל ללא שיעורים, ואסור לו להחמיר על עצמו.
- ג. חולה שיש לו רק מיחושים, כל עוד יכול לתפקד כרגיל, חייב להתענות.
- ד. נשים מניקות אינן צמות. יולדת תוך 30 יום ללידה אינה צמה.

אכילה, טעימה ושטיפת הפה

- א. מי שרשאי לאכול בצום, לא יאכל בשר, יין ומעדנים. לקטנים, שאינם יודעים להתאבל, מותר.
- ב. מי ששכח ואכל או שתה בעת הצום מחויב להמשיך לצום, ואינו צריך לצום ביום אחר, כתשלומים.
- ג. שטיפת הפה וצחצוח שיניים מותרים רק כשיש צער אם לא ישטוף, וצריך לכפוף ראשו ופיו, שלא יבלע.
- ד. מי שלוקח תרופות באופן קבוע ובשבת לא לוקחם, אלא לוקח מנה בערב שבת ומנה במוצאי שבת, השנה עדיף שיקח את התרופות בשבת, מאשר שיקח בתענית עם קצת מים, משום שבשבת מותר לו לקחתם (שהרי לוקחם בקביעות) ובתענית אסור לו.

דינים מיוחדים לצום בערב שבת

- א. מותר להסתפר ולהתגלח וכן לרוחץ ולטבול במים חמים לכבוד שבת.
- ב. גם המחמירים שלא לכבס, או להסתפר ולהתגלח בתענית, מותר להם השנה לכבוד שבת. לקצוץ ציפורניים מותר בכל אופן.

- ג. לבני אשכנז הרגילים לטעום בערב שבת מותר בצום לטעום מעט מהתבשילים ולפלוט, משום שנחשב כטעימה לצורך מצוה. לספרדים מותר לטעום ולפלוט לכתחילה אף שלא לצורך מצוה.
- ד. מתפללים מנחה של תענית [קוראים 'ויחל', וכהנים נושאים כפיהם], אך אין אומרים 'אבינו מלכנו' במנחה.
- ה. חולה שמותר לו לאכול, אינו אומר 'עננו', וכן קטן שאינו צם אינו אומר 'עננו'.

ליל שבת

- א. צריך להזדרז בתפילת ערבית בליל שבת, שילך כל אחד לביתו לקדש, שלא יהיו זמן רב בשבת, כשעדיין צמים.
- ב. בשנה זו, מאחר ואסור לאכול ללא קידוש, זמן סיום הצום בקידוש הלילה, **לא לפני צאת הכוכבים**.
- ג. אשה שקשה לה להמתין עד שבעלה יחזור מביהכ"נ יכולה לקדש בעצמה בצאת הכוכבים, ולאחר הקידוש תאכל לפחות כזית פת [עם לחם משנה], לקיים דין 'קידוש במקום סעודה'. אם קשה לה לאכול פת, תאכל כזית [=נפח קופסת גפרורים רגילה] מיני מזונות [ולא תברך 'על המחיה', אלא תכוון בברהמ"ז לפטור את המזונות].
- ד. בבתים רבים נוהגים לשיר 'שלום עליכם' ו'אשת חיל' לפני הקידוש בכל ליל שבת. אולם בליל שבת זה, עדיף לקדש תחילה ולאכול מעט, כדי למעט עד כמה שאפשר, מלשהות בצום כשהוא מעונה לאחר כניסת שבת, בפרט אם בני הבית רעבים, נכון לקדש ולאכול ואח"כ לומר 'שלום עליכם' ו'אשת חיל'.
- ה. המעוניין לשתות קפה בסוף הצום - יקדש ויאכל כזית פת, ואז ישתה את הקפה. צריך להקפיד לאכול את הכזית פת מיד לאחר הקידוש ורק לאחר מכן את הקפה, כדי שלא להפסיק בין הקידוש לסעודה. [אם יפסיק הפסק גדול בין הקידוש לכזית פת, אינו יוצא ידי חובת קידוש].
- ו. מי שהקדים וקרא קריאת שמע לפני זמנה, צריך לחזור ולקרוא כשיגיע לילה. ורצוי לקרוא לפני קידוש, שלא ישכח.

יהי רצון שיקויים בנו במהרה הכתוב: **"כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת צוּם הַרְבִּיעִי וְצוּם הַחֲמִישִׁי וְצוּם הַשְּׁבִיעִי וְצוּם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית יְהוָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמַעֲדִים טוֹבִים וְהָאֶמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֶהְיֶה" (זכריה ח, יט)**

הרב חגי ולוסקי

Office@shaalti.co.il

052-9453811

